

Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Almanca Öğretmenliği Bölümlerinde Seçmeli Kırk Kredilik İngilizce Dersinin Etkileri

Zeki Uslu

*Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi
zeuslu@dicle.edu.tr*

Özet. Bu çalışmanın amacı Eğitim Fakültelerinin Almanca Öğretmenliği Bölümlerinde seçmeli kırk kredilik İngilizce dersi uygulamasının alan eğitimine etkilerini belirlemek ve Almanca Öğretmenliği programının geliştirilmesine yönelik öneriler ortaya koymaktır. Konuya ilişkin öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amacıyla likert tipi bir anket ölçeği geliştirilmiştir. On beş önermeden oluşan veri toplama aracı, yüz yirmi kişilik bir örneklem grubuna uygulanmış ve elde edilen veriler frekans ve yüzde hesabıyla çözümlenerek değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre Almanca öğretmenliği bölümü öğrencilerinin İngilizce yeterlilikleri Almanca'dan daha yüksektir. Bölümü tercih nedenlerinin başında İngilizce öğretmeni olma isteği yer almaktadır. Birinci yabancı dil olarak İngilizce öğrenen ve mezuniyet sonrasında İngilizce öğretmeni olmayı hedefleyen bu öğrencilerin, Almanca öğrenmek için yeterli güdülenmeleri yoktur. Kırk kredilik seçmeli İngilizce dersi, Almanca programındaki alan eğitimini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle adı geçen uygulama gözden geçirilmeli ve İngilizce dersi Almanca Öğretmenliği öğrencileri için yabancı dil dersi niteliğinde yeniden düzenlenmelidir.

Anahtar Sözcükler: Almanca Öğretmenliği programı, seçmeli ders, kırk kredilik İngilizce, ikinci yabancı dil.

Abstract. This study aims to determine the effects of the 40-credit elective English courses on the pre-service education at the GLT Departments of Faculties of Education. Descriptive research design is followed in this study. A Likert type scale has been developed to learn the opinions of the students on the subject. The instrument which consists of 15 items has been administered to a sample of 120 students and the data obtained were analyzed according to frequencies and percentages. In the light of the data obtained, the English proficiency levels of the students attending the GLT Departments are higher than their proficiency levels in German. The main factor that affected their choice of this department was their desire to be English teachers. These students, whose first foreign language is English and whose main aim is to be English teachers, do not have a motivation to learn the German language. The elective English language course has a detrimental effect on these students. The application of offering 40-credit elective English courses should be reconsidered and the courses should be reorganized as foreign language courses offered for the students of GLT Departments.

Keywords: German Language Teaching Curriculum, elective courses, 40-credit English courses, second foreign language.

Giriş

Türkiye'de yabancı dil öğretimine ilişkin programların son yıllarda sık sık değiştirilmesi, bu konuda bir arayış içinde olduğumuzun göstergesi olarak kabul edilebilir. Yabancı dil derslerinin zorunlu olması, seçmeli olması, basamaklı kur sistemi, yabancı dil alanı ve zorunlu ikinci yabancı dil kavramları farklı bakış açılarının sonucu olarak uygulamada yerini almıştır. Ancak kavram düzeyinde en ilginç gelişme, İngilizce dersinin anlam genişlemesine uğrayarak, yabancı dil dersiyile eşdeğer biçimde kullanılmaya başlamasıdır. Diğer bir anlatımla, yabancı dil öğretimi denilince herkesin aklına İngilizce öğretimi gelmektedir. İngilizcenin bu mutlak egemenliğinin etkisiyle Almanca ve Fransızca gibi diğer yabancı diller okul programlarından çıkarılmış ve hemen hemen bütün okullarda yalnızca İngilizce öğretilmeye başlanmıştır. Böylece Almanca ve Fransızca öğretmenlerine gerek duyulmadığı için yaklaşık yirmi yıldır bu alanlarda yeni öğretmen ataması yapılmamış ve mevcut öğretmenler alan dışında ders vermek zorunda kalmışlardır.

Bütün okullarda yabancı dil öğretiminin yalnızca İngilizce'de yoğunlaşması sonucunda, İngilizce öğretmeni açığı ortaya çıkmış ve İngilizce öğretmenliği

bölmeleri ülke çapındaki gereksinimi karşılayamayınca, bu açığı kapatmak için farklı formüller geliştirilmiştir. Bunlardan birisi de kırk kredilik İngilizce dersi alan Almanca ve Fransızca mezunlarının İngilizce öğretmenliğine başvurabilmesi formülüdür (Talim Terbiye Kurulunun 12.07.2004 tarih ve 119 sayılı kararı). Başvuru koşulu sayılan kırk kredilik İngilizce dersi, Almanca ve Fransızca öğretmenliği öğrencileri ve mezunları için sanki bir iş bulma anahtarı olarak değerlendirilmektedir. Ortaya çıkan talebi karşılamak için Üniversitelerin Yabancı Diller Araştırma Merkezleri kırk kredilik İngilizce kursları düzenlemeye başlamıştır. Aynı amaç doğrultusunda, bir çok Eğitim Fakültesinin Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde uygulanmakta olan seçmeli ikinci yabancı dil dersleri kırk krediye tamamlanacak biçimde düzenlenmiştir (Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı'nın Dicle Üniversitesi'nin başvurusuna ilgi 12.09.2001 tarih ve 20074 sayılı yazısı). Almanca ve Fransızca Öğretmenliği programlarında ikinci yabancı dil olarak İngilizce, İngilizce Öğretmenliği programlarında ise Almanca ya da Fransızca dersi seçmeli ve kırk kredilik olarak yürütülmektedir.

Bilindiği gibi, Eğitim Fakültelerinin Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde İngilizce Öğretmenliği ile birlikte Almanca ve Fransızca Öğretmenliği Anabilim Dalları bulunmaktadır. İngilizcenin tek yabancı dil olarak geçerli kabul edilmesi, diğer Anabilim Dallarında ortaya çıkan sorunların temel kaynaklarından biri olarak görülebilir. Çünkü bu bölümlere gelen öğrencilerin neredeyse tamamı ortaöğretimde yabancı dil alanını seçen, İngilizce dersi alan ve Üniversite Yerleştirme Sınavında İngilizce'den başarılı olan öğrencilerdir. Öğrenci kaynağının bu özelliği, İngilizce Öğretmenliği Bölümleri için artı bir değer olarak ortaya çıkarken, diğer yabancı dil öğretmenliği bölümleri için yeni sorunlar doğurmuştur. Örneğin Almanca Bölümüne başlangıçta yalnızca Almanca'dan sınava girenlerin yerleştirilmesi öngörülmüştür. Ancak ortaöğretimde Almanca dersi olmaması nedeniyle bu öngörü gerçekleşmemiş, hatta bazı Almanca Bölümleri öğrencisiz kalma tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır. Bunun sonucunda yeni bir düzenleme yapılarak, ortaöğretimde yer almayan diğer bütün yabancı dillerde olduğu gibi, birçok Almanca Bölümüne de İngilizce puanıyla öğrenci yerleştirme anlayışı benimsenmiştir. Hem öğrenci kaynağı açısından ortaya çıkan bu yeni durum, hem de Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde seçmeli ikinci yabancı dil dersinin programa alınmasıyla, geleceğin yabancı dil öğretmeni adayları birden fazla yabancı dili öğrenme olanağı elde etmektedir.

Ülkelerin yabancı dil politikalarının belirlenmesinde uluslararası iki oluşumun etkisi yadsınamaz: Küreselleşme ve Avrupa Birliği. İngilizcenin uluslararası iletişim dili haline gelmesi küreselleşme olgusunun bir

sonucudur denebilir. Avrupa Birliği ise son yıllarda İngilizcenin tek dil olarak egemenliğine karşı, çok dilli ve çok kültürlü Avrupa yurttaşlığı kavramını savunmaktadır. Avrupa yurttaşlarının zorunlu eğitim sürecinde kendi anadilinin dışında en az iki başka dili öğrenmesi, Avrupa Birliğinin yabancı dil politikasını belirleyen önemli bir ilke durumundadır (Erişkon Cangil, 2004, s. 275, Demirel, 2003, s. 18). Avrupa Birliğine tam üyelik başvurusu yapan ve dünya ile bütünleşmeyi hedefleyen Türkiye'nin yabancı dil politikasını yalnızca İngilizce ile sınırlamasına yönelik eleştirilerin artması ve çok dillilik anlayışına dayalı bir modelin benimsenmesi gerektiği (Balcı&Balcı, 2006; Polat, 2001, s.33; Tapan, 2003, s.197) yönündeki düşünceler, ikinci yabancı dil uygulamasını desteklemektedir.

Kırk kredilik İngilizce dersi aldığını belgeleyenlerin İngilizce öğretmeni olarak atanması, bu uygulamanın alan eğitimi üzerindeki olası etkilerinin araştırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çünkü uygulamadan elde edilen gözlemlere göre, özellikle Almanca Bölümleri açısından bazı sakıncalar ortaya çıkmaktadır. Bu bölümler yararçı bir bakış açısıyla değerlendirilmekte, bir sıçrama tahtası ya da bir araç olarak görülmektedir. İngilizce Öğretmenliği Bölümlerinin giriş puanlarına ulaşamayan öğrenciler, daha az puanlarla Almanca Bölümünü seçmekte ve burada İngilizce derslerini izleyerek, mezun olduktan sonra İngilizce öğretmenliği hakkını elde etmektedirler. Ortaöğretimde yabancı dil alanı İngilizce olan, Üniversite Seçme Sınavına İngilizce'den hazırlanan ve başarılı olup Almanca Bölümüne yerleşen ve aslında İngilizce öğretmeni olmak isteyen yetişkin bir öğrenci grubunun durumu, yabancı dil öğretimi ve meslek öncesi eğitimi açısından dünyada belki de eşine rastlanmayan tipik bir örnektir. Yukarıda haklı gerekçeleri sıralanan ikinci yabancı dil öğretimi ile bu tipik örnek birbiriyle karıştırılmamalıdır. Yabancı dil öğretmenlerinin iki dilli olarak yetiştirilmesi başka, Almanca Bölümünde İngilizce öğretmeni olma hedefiyle öğrenim görme daha başka bir bağlamda değerlendirilmelidir.

Günümüzde özellikle yetişkinler için yabancı dil öğretiminde en çok üzerinde durulan kavramlar öğrenci merkezli olma, güdülenme, öğrencinin kendine güveni, kendini tanıması ve beklentilerine uygun bir programın yürütülmesidir (Wicke, 2004, s.14; Rampillon, 1995, s. 6). Bu bağlamda Almanca öğretmeni yetiştiren bir programın işleyişi, öğretmen adaylarının gelecekteki meslek yaşamlarına yönelik beklentilerini karşılayacak nitelikte olmalıdır (Krumm, 1994, s. 9). Çağdaş öğretim anlayışında öğretim programları ve derslerin çözümlenmesinde ve değerlendirilmesinde öğrenci görüşlerinin önemli bir yeri vardır. Bu tür çalışmalar yabancı dil öğretiminde de başarının artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yukarıda belirtilen düşünceler doğrultusunda, Almanca Öğretmenliği Bölümlerinde kırk kredilik seçmeli İngilizce dersi uygulamasını öğrencilerin bakış açısıyla değerlendirmek, bu uygulamanın alan eğitimine etkilerini belirlemek ve Almanca öğretimi programlarının geliştirilmesine yönelik öneriler ortaya koymaktır. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt bulunması hedeflenmiştir:

Almanca Öğretmenliği Bölümünde okuyan ve kırk kredilik seçmeli İngilizce dersini alan öğrencilerin Almanca'ya ilişkin tutumları nasıldır? Bu dili öğrenmeye hazırlar mı? Yeterli güdülenmeleri var mı? Yoksa asıl alanları Almanca olmasına karşın, İngilizce öğretmenliğini hedefledikleri için Almanca derslerini geri plana mı atıyorlar? İngilizce derslerinin olumlu ve varsa olumsuz etkileri nelerdir? Olumsuz etkilerinin giderilmesi için neler yapılabilir?

Sınırlılıklar

Araştırma, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Almanca Öğretmenliği Anabilim Dalında 2005-2006 öğretim yılı bahar yarıyılında öğrenim gören ve kırk kredilik seçmeli İngilizce dersini alan öğrencilerin, adı geçen dersin uygulanmasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen ölçekteki önermelerle sınırlıdır. Bu çalışma ile ortaya çıkan bulgular, adı geçen program ve öğrencilerle sınırlıdır.

Yöntem

Araştırmanın yöntemi betimsel araştırma modelidir. Öğrencilerin tutum ve görüşlerinin daha açık, somut ve istatistiksel olarak elde edilmesi için en uygun veri toplama aracının anket çalışması olduğu öngörülmektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2005-2006 öğretim yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Almanca Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören ve birinci sınıftan başlayarak dört yıl boyunca toplam kırk kredilik seçmeli İngilizce dersini tercih eden 132 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise adı geçen öğrenciler arasından seçkisiz yöntemle belirlenen (120) yüz yirmi öğrencidir. Örneklem, ana kitleyi oluşturan öğrenci sayısının yüzde 90'ını oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Bu araştırma için 15 soruluk bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Veri toplama aracındaki önermeler hazırlanmadan önce Almanca Öğretmenliği programında okuyan on öğrenciden, kırk kredilik seçmeli İngilizce dersinin alan öğretimine etkileri hakkındaki düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Yazılı yanıtların değerlendirilmesi sonucunda öğrencilerin Almanca'dan çok İngilizce'ye yakın durdukları saptanmıştır. Öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amacıyla beşli likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçekte dört farklı değişken ele alınmıştır. Her değişken için hazırlanan önermeler ankete dağıtık olarak yerleştirilmiştir. Önermeler karşısındaki seçeneklerde beşli derecelendirme yapılmıştır (Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum). Türkçe olarak hazırlanan anket güvenilirlik ve geçerliğinin sağlanması amacıyla önce bir pilot gruba uygulanmış ve bazı önermelerde değişiklik yapılarak daha açık ve anlaşılır duruma getirilmiştir. Ölçeğin son biçimi sınıf ortamında örneklem grubuna uygulanmıştır. Anketten elde edilen veriler SPSS 12.0 programıyla çözümlenerek frekans ve yüzdeleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bulguları tablolarda görüldüğü gibi istatistiksel olarak verilmekte ve değerlendirmeler tablolardaki bu verilere göre yapılmaktadır

Tablo 1. Almanca Bölümü Öğrencilerinin İngilizce'ye İlişkin Görüşleri

Katılma Durumu	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İngilizce yeterliliğimi Almanca'dan daha yüksek görüyorum	56	46.7	28	23.3	25	20.8	8	6.7	3	2.5
Almanca Bölümünü 40 kredilik İngilizce için tercih ettim	25	20.8	29	24.2	26	21.7	23	19.2	17	14.2
Yabancı dilim İngilizcedir. Almancaya ısınmadım	15	12.5	7	5.8	34	28.3	41	34.2	23	19.2
Almanca derslerinde başarısız olmamın temel nedeni İngilizce'yi daha çok önemsememdir	4	3.3	10	8.3	15	12.5	50	41.7	41	34.2

Tablo 1 incelendiği zaman Almanca Bölümü öğrencilerinin tamamına yakınının (% 91.8) İngilizce yeterliliğini Almanca'dan daha yüksek gördüğü ortaya çıkmaktadır. Ortaöğretimde yabancı dil alanı İngilizce olan bu öğrenciler Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)'na İngilizce'den girmiş ve başarılı olarak Üniversiteye yerleştirilmişlerdir. Bu durumda İngilizce yeterlilikleri doğal olarak yüksektir. Öğrencilerin yaklaşık yüzde 66'sı, Almanca Bölümünü 40 kredilik İngilizce dersi için tercih etmiştir. Bu verilere göre Almanca Bölümünü tercih etmelerinin temel nedeni Almanca öğretmeni olarak yetişmek değil, tam tersine bu bölümde yürütülen seçmeli kırk kredilik İngilizce dersini alma ve İngilizce öğretmenliğine başvurma isteğidir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)'nin yaptığı bir araştırmada, alanı yabancı dil olan adayların yüksek öğrenim görme isteklerinin nedenleri arasında “ilgi ve yeteneğime uygun bir meslek edinmek” seçeneği birinci sırada yer almıştır (ÖSYM, 2005, s. 140). Adı geçen araştırmanın sonuçları, öğrencilerin Almanca Bölümünü kırk kredilik İngilizce dersi için tercih ettikleri düşüncesiyle örtüşmektedir. Çünkü ÖSS'ye İngilizce'den giren öğrenciler, İngilizce yeteneklerini kanıtlamışlardır ve buna uygun meslek amaçları İngilizce öğretmenliği olarak ortaya çıkmaktadır.

İngilizce yeterlilikleri ve kırk kredilik İngilizce dersinin tercih nedenleri olması, Almanca derslerindeki başarısızlıklarının temel nedeni olarak görülmemektedir. Öğrencilerin yüzde 75'i Almanca derslerindeki başarısızlıklarını İngilizce ile ilişkilendirmemektedirler. Onlara göre başarılarını olumsuz etkileyen etmen tablo 2'de yer alan Almanca programının yetersizliği olarak görülüyor. Ancak bölümü tercih nedenleri ile başarıları arasında ilişki kurulması kaçınılmazdır. İngilizce öğretmenliğini amaç edinen öğrenci grubunun, Almanca derslerinde istenen başarıyı elde edememesi normal bir sonuç olarak görülebilir.

Tablo 2'de Almanca Bölümü öğrencilerinin kendi alanlarına ilişkin görüşleri ele alınmaktadır. İngilizce yeterlilikleri daha yüksek olan bu öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 65) Almanca'yı asıl alanları olarak görmemektedir. Üniversite çağına dek İngilizce ile ilgilenmiş olan, sınava İngilizce'den giren ve kırk kredilik İngilizce ile İngilizce öğretmeni olma amacını taşıyan öğrencilerin bu görüşü yadırganmamalıdır. Çünkü onlar için İngilizce hem yeterlilik, hem de zamansal açıdan ikinci yabancı dil görülemez. Öğrencilerin İngilizce donanımları yok sayılmamalı ve bu durum Almanca öğretimi için olumlu bir altyapı olarak değerlendirilmelidir.

Tablo 2. Almanca Bölümü Öğrencilerinin Almanca'ya İlişkin Görüşleri

Katılma Durumu	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Asıl alanım Almancadır. İngilizceyi ikinci yabancı dil olarak görüyorum	10	8.3	18	15.0	16	13.3	47	39.2	29	24.2
Sınıf geçme kaygısı olmasa Almanca ile hiç ilgilenmezdim	4	3.3	3	2.5	6	5.0	33	27.5	74	61.5
Ortaöğretimde görmediğimiz bir yabancı dilin (Almanca) Üniversitede yeterince öğrenilemeyeceğini düşünüyorum	5	4.2	16	13.3	28	23.3	43	35.8	28	23.3
Almanca Bölümü programı Almanca öğrenmemiz için yeterli değil	18	15.0	27	22.5	43	35.8	27	22.5	5	4.2

Tablodan elde edilen verilere göre, öğrencilerin Almanca'yı sınıf geçme aracı olarak görmedikleri (% 90) ve dolayısı ile Almancanın bilincinde oldukları, ancak programın Almanca öğrenmeleri için yeterli olmadığı (% 73) savunulmaktadır. Ortaöğretimde öğrenilmeyen bir yabancı dilin Üniversitede, yani yetişkin yaşlarda da öğrenilebileceği görüşü (% 60) benimsenmektedir. Bu durumda Almanca Bölümü öğrencilerinin Almanca'ya ilişkin olumsuz bir güdülenmelerinin olmadığı söylenebilir. Almanca öğrenmeye hazır dırlar, ancak Almanca programı öğrenci koşullarına, alt yapılarına ve yaş gruplarına uygun olmalıdır. Bu noktada hem programın dil becerilerinin öğretimine ayırdığı zaman, hem de uygun yönetsel uygulamalar önem kazanmaktadır. Almanca Bölümlerinde uygulanan program üzerine yapılan araştırmalarda (Abalı&Aktaş, 2000, s.76, Maden Sakarya, 2000, s. 45, Uslu, 2002, s. 36) alan derslerinin yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu sonuç öğrencilerin yukarıdaki görüşlerini destekler niteliktedir.

Tablo 3. Programın İki Yabancı Dilli Olmasına İlişkin Değerlendirmeler

Katılma Durumu	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İki yabancı dilin birlikte öğretilmesinin geleceğim için çok yararı olacağını düşünüyorum	101	84.2	13	10.8	2	1.7	1	0.8	3	2.5
Almanca öğrenirken İngilizce önbilgilerimden yararlanıyorum	29	24.2	33	27.5	42	35.0	13	10.8	3	2.5
Programda İngilizce dersleri olmasaydı Almancaya daha çok yoğunlaşıp ve daha iyi öğrenirdim	6	5.0	8	6.7	12	10.0	54	45.0	40	33.3
Programın iki yabancı dilli olması hiç zorluk çıkarmıyor, her ikisini de başarıyla yürütüyorum	25	20.8	40	33.3	38	31.7	13	10.8	4	3.3

Almanca Öğretmenliği programında seçmeli kırk kredilik İngilizce dersinin yer almasına ilişkin değerlendirmeleri içeren Tablo 3’de, öğrencilerin tamamına yakını (% 97) ‘iki yabancı dilin birlikte öğretilmesinin yararlı olacağını’ düşünmektedir. İngilizce dersi seçmeli olmasına rağmen bütün öğrenciler bu dersi almaktadır. Bu da düşüncelerinin uygulamaya yansımaları olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bölümü tercih nedenleriyle örtüşen bir durumdur. Yukarıdaki tablo, yabancı dil öğretmeni adaylarının bilinçli oldukları ve birden çok yabancı dili öğrenmeye hazır olduklarını göstermektedir. Bu çalışmadan elde edilen veriler, yabancı dil öğretmeni adaylarının ikinci yabancı dili öğrenmeye ilişkin tutum ve görüşleri (Uslu&Özek, 2004) konusunda yapılan çalışmanın sonuçlarıyla birbirini desteklemektedir.

Öğrencilerin yüzde 87’si Almanca öğrenirken İngilizce önbilgilerinden yararlandıklarını belirtiyorlar. Bunu yabancı dil öğrenmede izlenmesi gereken iyi bir teknik olarak değerlendirebiliriz. Çünkü ikinci yabancı dili öğrenmede önceden öğrenilen yabancı dilin önemli bir yeri vardır (Neuner, 2003, s. 24). Öğrencinin yeni öğreneceği yabancı dil ile önceden bildiği yabancı dil arasında bağlantı kurması ve böylelikle dil öğrenmeye ilişkin

güdüsünün artırılması düşüncesi, çok dilli bir öğrenme ortamında benimsenen uygun bir tekniktir. İkinci yabancı dil öğretiminde derslerin ön bilgilere dayalı, yani bilinenden bilinmeyene gidiş biçiminde karşılaştırmalı olarak yapılmasının başarıyı artırdığı gözlenmiştir (Serindağ, 2003). Ancak İngilizce önbilgilerinden yararlananların yüzde 35'i bunu kısmen yaptıklarını belirtmektedirler. Demek ki adı geçen bu teknik, programda bilinçli ve planlı olarak uygulanmıyor. Bunun yerine bireysel çabalar olarak yürütülüyor. Oysa iki yabancı dilin birlikte öğretildiği programlarda öğreticilerin buna uygun teknikler izlemesi gerekmektedir.

Almanca programında seçmeli kırk kredilik İngilizce dersi bulunmasının öğrenciler açısından Almanca öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemediği (% 78) görülmektedir. İngilizce derslerinin Almanca öğrenmek için ya da Almanca programı için bir engel olmadığı düşünülmektedir. Çünkü programın iki yabancı dilli olması öğrenciler için bir zorluk çıkarmamaktadır. Aksine öğrencilerin yüzde 86'sı her iki yabancı dili de birlikte başarıyla yürüttüklerini savunmaktadırlar.

Tablo 4. Almanca Bölümü Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Atamalara İlişkin Görüşleri

Katılma Durumu	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Almanca Bölümünden mezun olup İngilizce öğretmeni olarak görev almakta sakınca görmüyorum	69	57.5	28	23.3	16	13.3	2	1.7	5	4.7
Almanca mezunları Almanca öğretmeni olmalı, İngilizce yabancı dil olarak öğrenilmeli	18	15.0	10	8.3	20	16.7	31	28.5	41	34.2
Dil öğretimi ile ilgili derslerimizin hem Almanca hem de İngilizce öğretmeni olarak işimize yarayacağını düşünüyorum	88	73.3	22	18.3	7	5.8	2	1.7	1	0.8

Almanca Öğretmenliği Bölümlerinin temel amacı Almanca öğretmeni yetiştirmektir. Bu bağlamda Almanca öğretmeni adaylarına meslek öncesi

eğitimi vermektir. Almanca öğretmeni yetiştirmeyi amaçlayan bir program, öğretmen adaylarının gelecekteki meslek yaşamlarına yönelik kendi alanındaki beklentilerini karşılayacak nitelikte olmalıdır (Krumm, 1994, s.9). Ancak çalışmanın başında da belirtildiği gibi seçmeli kırk kredilik İngilizce dersi uygulaması ile, bu amacının dışında başka işlevleri de üstlenmektedir. Bölümde öğrenim gören öğrencilerin yüzde 66'sının tercih nedeni İngilizce öğretmeni olmaktır (Bkz. Tablo 1). Bu durumda öğrencilerin mezuniyet sonrası öğretmenlik atamalarına ilişkin düşünce ve değerlendirmeleri de Almanca Öğretmenliği Programı açısından çok boyutlu olarak ele alınması gereken bir olgudur. Tablo 4'teki verilere göre öğrencilerin yüzde 94'ü, Almanca Bölümünden mezun olup İngilizce öğretmeni olarak görev almakta bir sakınca görmemektedir. Almanca mezunları Almanca öğretmeni olmalı, İngilizce yabancı dil olarak öğrenilmeli diyenlerin oranı yaklaşık yüzde 40'tır. Bu oran, bölümü İngilizce dersi için ya da İngilizce öğretmeni olmak için tercih edenlerin dışında kalanları göstermektedir. Bu tercih ile bölüme gelenlerin oranı yüzde 66 iken, Almanca Bölümünde alınan eğitim ve Almanca için sağlanan güdülenme ile yüzde 60'a düşmüştür. Öyleyse bölümü İngilizce öğretmeni olmak amacıyla tercih edenlerin yalnızca yüzde 6'sı Almanca için isteklendirilebilmekte ve Almanca öğretmenliği mesleğine yönlendirilebilmektedir. Bu oran Almanca öğretmenlerinin meslek öncesi eğitimine hazırlanması ve isteklendirilmesi açısından son derece düşüktür.

Yabancı dil öğretimi ile ilgili derslerin yabancı dil öğretmeni yetiştirmede önemli bir yeri vardır. Bu tür derslerde, yabancı dil öğretiminde uygulanan yöntem ve yaklaşımların tanıtılması ve farklı öğretim tekniklerinin uygulanmasından oluşan hem kuramsal hem de uygulamalı bir içerik izlenmektedir. Dil öğretimi ile ilgili dersler, alanı farklı olan yabancı dil öğretmenlerinin hepsi için geçerli olan temel dersler olup, derslerin bu yönüyle genelgeçer bir özellik taşıdıkları söylenebilir. Öğrencilerin yüzde 97.5'i bu derslerin hem Almanca hem de İngilizce öğretmeni olarak işlerine yarayacağını düşünmektedirler. Almanca Öğretmenliği Bölümlerinde dil öğretimi ile ilgili dersler, hem kuramsal hem de uygulamalı olarak Almanca öğretmeni yetiştirme amacına yöneliktir. Kırk kredilik seçmeli İngilizce programında dil öğretimine ya da İngilizce öğretmenliğine yönelik bir ders bulunmamaktadır. Bu programdaki dersler yalnızca dört dil becerisini geliştirmeye yöneliktir. Öğrencilerin yukarıdaki önermeyi yüzde 97.5 ile neredeyse tamamına yakın biçimde savunması, Almanca Bölümünde dil öğretimi için alınan derslerin, seçmeli İngilizce programındaki eksikliği tamamladığı düşüncesine dayandırılmaktadır. Belki içerik açısından bazı temel bilgiler genelgeçer olabilir, ama bu her alanın öğretimi ile ilgili farklı tekniklerin uygulanmayacağı anlamına gelmez.

Öğretmen yetiştiren kurumlar bir yandan yeniden yapılandırılmakta ve öğretim programlarında yeni düzenlemelere gidilmektedir. Bu bağlamda Eğitim Fakültelerinin niteliğinin artırılması ve sistematik bir yaklaşımla sürekli geliştirilmesi amacıyla akreditasyon çalışmaları sürdürülmektedir (YÖK, 1999). Öte yandan belli bir alanda yeterli eğitimi almayan ve meslek öncesi eğitimini kurslarla tamamladığı varsayılan adaylar İngilizce öğretmeni olarak atanmaktadır. Burada öğretmenlik mesleğinin niteliği bakımından çelişkili ve tartışma yaratan bir durum söz konusudur.

Sonuç ve Öneriler

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Almanca Öğretmenliği programında okuyan ve seçmeli kırk kredilik İngilizce dersini alan öğrencilere uygulanan ankette elde edilen verilerin değerlendirildiği bu çalışmada ulaşılan sonuçlar ve bunlara ilişkin öneriler şöyle sıralanabilir:

1. Almanca Öğretmenliği programına devam eden öğrencilerin hemen hemen tamamı, ortaöğretimde yabancı dil alanı İngilizce olan öğrencilerdir. Bu nedenle öğrencilerin İngilizce yeterlilikleri Almanca'dan daha yüksektir. Almanca Bölümünü tercih nedenleri olarak, kırk kredilik İngilizce dersi alma fırsatı ve İngilizce öğretmeni olarak atanma olanağı belirtilmektedir. İngilizce'yi bu denli ön planda tutmalarının Almanca derslerini olumsuz yönde etkileyeceği varsayımına katılmamaktadırlar. Kırk kredilik seçmeli İngilizce dersinin, öğrencilerin Almanca'ya güdülenmelerinin önünde bir engel oluşturduğu ileri sürülebilir. Hem bölüme girişteki İngilizce donanımları hem de mezuniyet sonrası İngilizce öğretmenliği beklentileri bu engelin dayanakları olarak karşımızda durmaktadır.
2. Almanca Öğretmenliği öğrencilerinin üçte ikisi Almanca'yı asıl alanları olarak görmemektedir. Ortaöğretimde görmedikleri Almancanın Üniversitede yeterince öğrenilemeyeceği düşüncesine katılmamaktadırlar. İngilizce kaynaklı olan adı geçen öğrenciler, aslında Almanca'ya ilgisiz olmadıklarını, İngilizcenin yanında Almanca'yı da öğrenebileceklerini, ancak Almanca programının yeterli olmadığını belirtmektedirler. İngilizce önbilgileriyle gelen öğrencilere Almancanın yeterince öğretilmediği ortaya çıkmaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden birisi, Almanca programının öğrenci koşullarının dikkate alınmadan yürütülmesidir. Derslerde İngilizce önbilgilerinden de yararlanabilecekleri iki yabancı dilli bir süreç izlenebilir. Ancak en önemlisi öğrencilerin Almanca'yı asıl alanları olarak görmelerinin önündeki engelin kaldırılmasıdır. Seçmeli yabancı dil dersi eğer kırk krediden az verilirse, öğrenciler gerçek alanlarına yönelecekler ve bu alanda daha

başarılı olacaklardır. Diğer bir çözüm ise öğretmen adaylarının kendi alanlarında atanmalarına olanak sağlanması olarak düşünülebilir. Almanca'nın okullarda zorunlu ikinci yabancı dil olarak öğretilmesine başlanması, bu sorunun çözümü için önemli bir aşama olarak değerlendirilmektedir.

3. Almanca öğrencileri, programda iki yabancı dilin birlikte öğretilmesinin yararlı olacağına inanmaktadırlar. Böylece hem akraba olan bu dillerin öğrenilmesinde önbilgilerinden yararlanacaklarını hem de geleceğin çok dilli yabancı dil öğretmenlerinin yetişmesinde ikinci yabancı dilin önemini kavradıklarını göstermektedirler. Ancak geleceğin yabancı dil öğretmenlerinin çok dilli yetiştirilmesi ile, bütün yabancı diller bölümlerinin İngilizce öğretmeni gereksinimini karşılamaya dönük bir işlev üstlenmesi olgusu birbiriyle karıştırılmamalıdır. Bu, hem İngilizce öğretmenlerinin iyi yetiştirilmesini engelleyecek, hem de ülkemizin yabancı dil politikalarının tek dil ile sınırlı kalmasını sürdürecektir. Bu nedenle Almanca Öğretmenliği programında ikinci yabancı dil dersi yer almalıdır. Fakat bu dersin kredi sayısı yeniden gözden geçirilmeli ve dersin ikinci yabancı dil öğretimi çerçevesinde gerçek amacına uygun olacak bir düzeye ayarlanmalıdır.
4. Mezuniyet sonrası öğretmenlik atamaları konusunda Almanca öğrencilerinin yararlı bir bakış sergilediği görülmektedir. Almanca mezunları Almanca öğretmeni olmalı, İngilizce yabancı dil olarak öğrenilmeli düşüncesine katılanların oranı düşüktür. Bu öğrenciler, Almanca Bölümünden mezun olup, İngilizce öğretmeni olarak görev almakta hiçbir sakınca görmediklerini belirtmektedirler. Onlara göre dil öğretimi ile ilgili dersler genel özellikli olup, hem Almanca hem de İngilizce öğretmeni olarak işlerine yarayacaktır. Ancak kırk kredilik İngilizce derslerinin içeriğinde İngilizcenin öğretilmesine ilişkin hiçbir ders bulunmamaktadır. Bu nedenle, bu dersleri alanlar İngilizce öğretmenliği için meslek öncesi eğitimini almış sayılamazlar. Öğretmenlik mesleğinde niteliğin artırılması düşünülüyorsa, Almanca öğretmeni adayları yabancı dil olarak İngilizce derslerini almalı ve İngilizce öğrenmelidir. Ancak yabancı dil öğretmeni yetiştirme ve atama politikaları yeniden gözden geçirilerek, bir dili bilen herkesin o dilin öğreticisi olarak görevlendirilmesi anlayışından vazgeçilmelidir.

Kaynakça

- Abalı, Ü.& Aktaş,T. Stellungname zum neuen Curriculum. Berufsbezogene Deutschlehrausbildung. Dokumentation zum Workshop am 26/27 Mai

2000. Ankara. Herausgegeben von Tapan, Polat,&Schmidt. Publikationen des Türkischen Deutschlehrerverbandes, 2, 2000: 75-77.
- Balcı, T.&Balcı, H. Sprachenvielfalt oder Sprachenmonopol? Ein Beispiel für verfehlte Fremdsprachenpolitik aus der Türkei. Retrived January 27, 2006, from <http://www.cu.edu.tr/insanlar/tbalci/Sprachenmonopol.html>
- Demirel, Ö. Yabancı Dil Öğretimi. PegemA. Ankara, 2003.
- Erişkon Cangil, B. Küreselleşme ve Avrupa Birliği Yabancı Dil Politikaları Işığında 2000'li Yıllarda Türkiye'de Yabancı Dil ve Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme Politikalarına Bir Bakış. Hasan Ali Yücel Eğitim Fak. Dergisi, 2, 2004: 273-283.
- Krumm, H. J. Neue Wege in der Deutschlehrerausbildung. Fremdsprache Deutsch. Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts. Klett Edition Sondernummer, 1994:6-15.
- Neuner, G. Mehrsprachigkeit und Tertiärsprachendidaktik. Mehrsprachigkeits-Konzept. Tertiärsprachenlernen-Deutsch nach Englisch. Hufeisen/Neuner. 2003. Retrived march, 23, 2004, from <http://www.ecml.at/documents/pub112G2003.pdf>.
- ÖSYM. 2002 Öğrenci Seçme Sınavına Başvuran Adayların Sosyo-ekonomik Düzeyleri ve Sınavdaki Başarıları. ÖSYM Yayınları. Ankara, 2005.
- Polat, T. Avrupalılık Bağlamında Kültür Boyutuyla Yabancı Dil. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi. Studien zur Deutschen Sprache und Literatur, 13, 2001: 29-39.
- Rampillon, U. Lernen Leichter Machen. Hueber (İsmaning), 1995.
- Serindağ, E. Zur Didaktik und Methodik der Ausnutzung des Englischen als Erste Fremdsprache im Unterricht Deutsch als zweite Fremdsprache bei Mutter-Sprachlern des Türkischen. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniv. Adana 2003.
- Tapan, N. Neue Dimensionen der Deutschlehrerausbildung in der Türkei-Erweiterung der Curricula im Rahmen eines Mehrsprachigkeitskonzepts. German-istische Untersuchungen aus türkischer Perspektive. Festschrift für Prof.Vural Ülkü zum 65.Geburtstag. (Yay. Gündoğdu, M.& Ülkü, C.) Aachen, 2003: 193-205.
- Uslu, Z. Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde Yeniden Yapılanma Programına Eleştirel Bir Yaklaşım. Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 2.Sayı:23, 2002: 33-38.
- Uslu, Z. & Özek, Y. Yabancı Dil Öğretmeni Adaylarının İkinci Yabancı Dili Öğrenmeye İlişkin Tutum ve Görüşleri. İ.Ü. Hasan Ali Yücel Eğitim Fak. Dergisi 2, 2004: 129-140.
- Wicke, R. E. Aktiv und Kreativ Lernen. Projektorientierte Spracharbeit im Unterricht. Hueber, 2004.

YÖK. Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon. YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi. Ankara, 1999.

The Effects of the 40-Credit Elective English Courses Offered in German Language Teaching Departments

Abstract

In German Language Teaching (GLT) Departments of the Education Faculties in Turkey, students have been offered 40-credit elective English courses. This recent practice is based on the adoption of a multi-language model in the language teaching policy of Turkey. However this application leads to some new problems for the GLT Departments since the students who complete 40-credit English courses can be assigned as English language teachers after their graduation. It also conflicts with the reorganization program prepared to increase the quality of pre-service teacher education. It has been observed that these elective course offered by the GLT Departments may have detrimental effects which should be scrutinized in detail.

This study aims to determine the effects of the 40-credit elective English courses on the pre-service education in the GLT Departments of Faculties of Education. The research is carried out at Dicle University.

Descriptive research design is followed in this study. A Likert type scale has been developed to learn the opinions of the students on the subject. To provide content validity, some instructors from the same department have been asked to read and evaluate the scale. The necessary changes have been made according to their evaluations. The instrument which consists of 15 items has been administered to a sample of 120 students and the data obtained were analyzed according to frequencies and percentages.

According to the findings which are gathered by this study, the English proficiency levels of the students attending the GLT Departments are higher than their proficiency levels in German. It is seen that German language cannot be taught well enough. The most important reason of this failure is that the GLT curriculum does not take the conditions of the students into account. Besides this negative feature of the program, German teaching is also affected by 40- credit elective English courses. GLT students believe

that teaching two foreign language in the curriculum together will be beneficial. Therefore, they will be able to make comparisons between the languages and the future's language teachers will be educated as multilingual. The main factor that affected their choice of this department was their desire to be English teachers. These students, whose first foreign language is English and whose main aim is to be English teachers, do not have a motivation to learn the German language. The elective English language course has a detrimental effect on these students. A multi-language program is advocated in the department. However, it is also claimed that the German courses are not sufficient.

According to these results, the application of offering 40-credit elective English courses should be reconsidered and the courses should be reorganized as foreign language courses offered for the students of GLT Departments. If the credits of this course are decreased, the students' attention will focus on their subject matter (German) since the students of all foreign language departments will not be English language teachers any more. Some precautions should be taken to increase the motivational levels of the students. The instructors of GLT departments can make use of the students' knowledge of English in the teaching process to provide a multi-language education.

Apparently, the basic reason for the problem is that the number of English language teachers is not sufficient in Turkey. This problem can be solved by assigning university graduates as English teachers temporarily and only after a national examination that measures the English language proficiency levels of the candidates. However, anyone who can speak English should not be assigned as an English language teacher.